

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
1. Protokół z Kartageny o bezpieczeństwie biologicznym	17
1.1. Zagadnienia wstępne	17
1.2. Biobezpieczeństwo w Konwencji o różnorodności biologicznej	18
1.3. Elementy bezpieczeństwa biologicznego w Protokole z Kartageny	20
1.4. Elementy jednostronnego wprowadzania zasad biobezpieczeństwa sankcjonowanych Protokołem z Kartageny	25
1.5. Zasady proceduralne i mechanizm uprzedniej zgody	28
1.6. Ocena i zarządzanie ryzykiem	32
2. Zasada przezorności w międzynarodowym prawie ochrony środowiska i w handlu	35
2.1. Zagadnienia wstępne	35
2.2. Ekologiczny i ekonomiczny aspekt zasady przezorności	37
2.3. Treści normatywne zasady przezorności w Deklaracji z Rio de Janeiro	39
2.4. Konwencja o różnorodności biologicznej i zasada przezorności	42
2.5. Bezpieczeństwo biologiczne pomiędzy zapobieganiem a przezornością	44
2.6. Ocena ryzyka w zagrożeniu bezpieczeństwa biologicznego	47
2.7. Zarządzanie ryzykiem w kontekście zasady przezorności	51
2.8. Brak pewności naukowej w ocenie i zarządzaniu ryzykiem	53
2.9. Dostosowanie i konieczność działań przezornościowych oraz wpływ przepisów WTO na zarządzanie ryzykiem	57
3. Handel produktami biotechnologicznymi w świetle przepisów WTO	62
3.1. Przepisy WTO regulujące wymianę produktów biotechnologicznych	62
3.2. Relacje między wielostronnymi porozumieniami w sprawie wymiany towarowej	64
3.3. Porozumienie w sprawie stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych – w odniesieniu do bezpieczeństwa produktów biotechnologicznych	67
3.4. Porozumienie w sprawie barier technicznych w handlu – w odniesieniu do produktów biotechnologicznych	71
3.5. Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu – w odniesieniu do produktów biotechnologicznych	75
3.6. Uwagi ogólne	78

4. Konfrontacja przepisów o bezpieczeństwie biologicznym z Protokołu z Kartagenu z przepisami WTO	80
4.1. Zagadnienia wstępne	80
4.2. Kwestie zgodności Protokołu z Kartagenu z przepisami WTO	81
4.3. Środki bezpieczeństwa biologicznego wyznaczone Protokołem z Kartagenu i prawem WTO	85
4.3.1. Zasady bezpieczeństwa biologicznego w świetle art. III ust. 4 GATT	85
4.3.2. Zasady biobezpieczeństwa w zestawieniu z przepisami ochrony zasobów naturalnych określonych art. XX lit. g GATT	89
4.3.3. Oczekiwania wspólnoty międzynarodowej związane z ochroną środowiska życia	94
4.3.4. Zasady biobezpieczeństwa wynikające z art. XX lit. b GATT	97
4.3.5. Korzyści wynikające ze stosowania kontrowersyjnie ocenianych przepisów	99
4.3.6. Ogólna ocena zasad bezpieczeństwa określonych w SPS i TBT oraz w art. XX GATT	102
4.4. Relacje i zależności Protokołu z Kartagenu z innymi dokumentami międzynarodowymi	106
4.4.1. Klauzule ochronne	106
4.4.2. Znaczenie ogólnej klauzuli ochronnej w świetle preambuły Protokołu z Kartagenu	108
4.4.3. Współzależność przepisów ochrony środowiska z przepisami wymiany handlowej	110
4.4.4. Zasada wzajemnej zależności przepisów ochrony środowiska z przepisami wymiany handlowej w świetle porozumień o ochronie środowiska	112
5. Zasady bezpieczeństwa biologicznego i obrotu GMO w Unii Europejskiej	115
5.1. Zagadnienia wstępne	115
5.2. Rozwój ustawodawstwa unijnego w sprawie biobezpieczeństwa i obrotu GMO	116
5.3. Zasady ogólne ochrony środowiska w ustawodawstwie Unii Europejskiej	121
5.4. Obszar zastosowania zasad biobezpieczeństwa	124
5.5. Procedura uprzedniego zezwolenia na umyślne uwolnienie GMO do środowiska	127
5.6. Procedura uprzedniego zezwolenia na żywność i pasze genetycznie zmodyfikowane	130
5.7. Procedura uprzedniego zezwolenia na eksport GMO	132
5.8. Ocena ryzyka i analiza kumulacji efektów długoterminowych	135
5.9. Zarządzanie ryzykiem wynikającym ze stosowania genów oporności na antybiotyki, prowadzenie monitoringu, wydawanie zezwoleń i śledzenie GMO	138
5.10. Uwagi ogólne	141

6. Bezpieczeństwo biologiczne i handel GMO w praktyce i orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości	144
6.1. Zagadnienia wstępne	144
6.2. Klauzule ochronne	145
6.3. Charakter i znaczenie jednostronnych środków ograniczających. Sprawa <i>Greenpeace France</i>	148
6.4. Sprawa <i>Monsanto Italia</i>	153
6.5. Ograniczenia jednostronne nieobjęte przepisami Unii Europejskiej	160
6.6. Wyjątki określone art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską	163
6.7. Wpływ WTO na regulacje Unii Europejskiej w zakresie biobezpieczeństwa	168
6.8. Uwagi ogólne	173
7. Kwestie wymagające szerszego uwzględnienia w przepisach o bezpieczeństwie i biotechnologiach	177
7.1. Zagadnienia wstępne	177
7.2. Perspektywy realizacji zasady działania w interesie całej społeczności ludzkiej	179
7.3. Perspektywy wdrażania zasady sprawiedliwego podziału zysków	186
7.4. Perspektywy korzystania z zasady wzajemnej zależności ochrony środowiska i działalności gospodarczej	188
7.5. Pragmatyczne korzyści wdrażania zasady przezorności	189
7.6. Wpływ nauki na ochronę środowiska życia oraz kształtowanie zasad funkcjonowania rynku biotechnologicznego	195
Podsumowanie	199
Bibliografia	209